ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար	
Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3 1/2 »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի հօտի Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

38, Պապը Ալի Ճատեսի, Կ. Պոլիս։

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲԻԶԱՆԴ ՓԻԶԵԱՆ

„پوزانتيون“

ارمنيجه يومى وسياسى غزته

صاحب امتياز وماده مؤلى

پوزانت كچيان

طبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرو ده‌دده‌ده

PUZANTION

Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire

Directeur-Propriétaire

PUZANT KÉTCHIAN

Bab Aali Djaddési, No. 38.

CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 135 | ԱՒԱԳ ՈՒՐԲԱԹ 1897 ԱՊՐԻԼ 11/23 | 21 ՋԻԼԴԱՅԷ 1314 · 11 ՆԻՍԱՆ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 135

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11/23 ԱՊՐԻԼ, 1897

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱՌՏԻՒ ԱՆԱՊԱՏՆ ԵՒ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԱՅ ՎԱՆՔԸ

Վանայ Ծովը ունի ընդ ամէնը վեց կղզի, որոց մէջ մեծագոյնն է Լէմ, որ ունի մէկուկէս ժամ երկայնութիւն և կէս ժամ լայնութիւն. երկրորդն՝ Աղթամար և երրորդ Կոպաց, որու երկայնութիւնն ալ կէս ժամ կը տեւէ և լայնութիւնը սման վայրկեան։ Այս երեք կղզիներ դարերէ ի վեր հայ կրօնաւորաց ճգնաւորանոցներ են, խաղաղութեան օթեւան Աստուածասէրներ, որպէս կը կոչուին սովորաբար մեր այն վանքերն որք չինուած են աշխարհային ժխորէ հեռու, քաղաքներէ և ապտանէրէ հեռու, լռակեաց ձորերու մէջ կամ կղզիներու վրայ, որպէս զի անցաւոց յաճախակի երթեւեկութիւնք վանականաց ներուն խոկումներն ու մշտամրմունջ աղօթքները։

ԱՒՏԷՐ.—Զորրորդ կղզին՝ կոտուցէն պզտիկ՝ կը կոչուի Առաքել։ Սա անմարդաբնակ է և արօտատեղի Աղթամարայ վանքի աշխարհներուն։ Մեսրոպ վանքի երկու կղզիներուն խօսքը չըլլար։ Աւագ ծովուն հարաւային եղերքին մօտ է մէկ մղոնի չափ։ Նոյնչափ եւս մօտ է Աղթամարին, որու արեւմտեան կողմը կ'ինայ։ Եղած է ժամանակ մը ուր այդ փոքրիկ կղզին ալ վայելած է հայ կրօնաւորաց միաբանութեան պատիկ մը մասին վրայ չհիանալով իր դրացիներէն, վասն զի երբեմն Առաքելոց վայրն ալ ունէին վանք մը, որուն տաճարը նուիրուած էր յանուն Ս. Աստուածածնայ։ Առաքելի վանքին հիմնարկութեան թուականն և հիմնադրին անունն անծանօթ կը մնան—գոնէ ինձ, միայն թէ հաւանականապար չինուած էր ի յիշատակ հոն տեղի ունեցած հրաշքի մը, զոր պիտի պատմենք։ Նոյնպէս կը պակսին իր անցելոյն վերաբերեալ տեղեկութիւնք. միակ յիշատակութիւնը, զոր կրցած եմ գտնել, ան ալ վերջակէտը կը դնէ միաստաս նիս գոյութեան։ Անցեալ դարու կիսոն Բատմականցի (*) Յակոբ անուն վարդապետ մը վերանորոգեց այդ վանքի եկեղեցին և յարակից չէնքերն և քանի մը կրօնաւորներ հաւաքելով հոն՝ միաբանական ուխտ մը հաստատեց, բայց քանի մը տարի ետքն, այն է 1772ին նահատակուելով իւր և միաբաններ ցրուեցան և վանքն ալ քանդուելով աւերակ դարձաւ։ Կ'ըսեն թէ մինչև այսօր կը նշմարուին եկեղեցւոյ ոտքերուն փլատակները։ Թո՛ղ հանգչին ի խաչարոյր խաղաղութեան։

ԱԽԱՆԴՈՒԹԻՒՆ.—(Նաբէկացւոյն Ծիսատոմը պիտակ է)։—Մերկեայ ընթերցողները թող նախ խոստովանին ինձ հետ թէ կան հրաշքի աւանդութիւններ, հզօր՝յղ և արտաքոյ, զորս պիտի չուզէինք փոխանակել չատ մը պատմութեանց հետ, որոց առուգութեան հաստատ կրնայ պարտաւորել զմեզ Դիրքը։ Այդ կարդէն է այն աւանդութիւնն, որս հանձայն կ'լսուի թէ Դրէնդոր Նաբէկացին Ծիսատոմը պիտակ է Աստիբ կղզին վրայ։ Անոնք որ քիչ չատ ուսումնասիրած են այդ անզուգական վարպետին Ողբերգութեան Մատեանը, փառաբանութեանց, մաղթանքի եւ աղօթքի անոնան հաւաքածոն, զոր սովորաբար Նարեկ անունով կը ճանչնանք, կը խոստովանին թէ Աստուծոյ անհուն մեծութեան վրայ այդ գրքի հեղինակէն աւելի հիացող, Անոր անսահման գթութեան վրայ Նարեկա-

(*).—Բատմականց գիւղը կը գտնուի Վանայ Ոստան գաւառակին մէջ, Արտոս լեռան հարաւային կողմը, Ռշտունի Ներսէհ Ս. Աստուածածնայ վանքին ստորոտը։

ցիէն աւելի հաւատաք ունեցող և Անոր ամենօրհնեալ անունն այդ հայ վանականէն աւելի արժանապէս փառաւորող մահկանացու երեւակայել կարելի չէ. գուցէ Աստուած հրեշտակաց դասէն ղրկած է այդ վարդապետը՝ սովրեցնելու համար մեզ թէ ի՛նչպէս պէտք է օրհնաբանենք զինքն, որ փառաւորեալ է «յերիս յատիսեանս և անդր քան զպայման սահմանի իմանալեացն յաւիտենից» ըստ վեմ բացատրութեան Նարէհ Հակղի։ Նարեկացին՝ իր ամբողջ էութեամբը մխտիքական՝ կը փափաքէր մարմնաւոր աչքով տեսնել Տէրը. «Ո՛չ ի տաբան, այլ ի Տուղն յաչս կարօտիմ—կը գրէ.—ո՛չ փառքն են ինձ անձկալի, այլ Փառաւորեան է համաւրելի. ո՛չ կենացն փափաքանօք, այլ կենարարին յիշատակաւն ճճնճբիմ. ո՛չ գնանգիստն խնդրեմ, այլ գՀանգուցչին վերեսս ադաչեմ. ո՛չ հարսնարանին լռնճոյիւք, այլ Փեսային անձկութեամբ մաշիմ։ Ի ձեռն Որոյ զօրութեան՝ վաղահաղած անյիսլոթիւնք. . . . անէրկնեալ յաւով հաւատամ՝ ի կարողին ձեռն ապատանեալ՝ ո՛չ քաւութեան միայն հասանիլ, այլ զնոյն ինձն պեռանել. . . . Թէպէտ և յոյժ եմ տարագրելի»։ (Նարեկ Բան ԺԲ.)։ Նարեկացիին այդ «վսեմ ակնկալութիւնն» և «աներկմիտ յոյսը» պատճառ է թէ ոչ, իրմէ հարցնենք. «Այլ ինն կսկիծ գծդակ սրտի, զի գիս ունին առ որ չեմ— կը գրէ քիչ մ'ետքը—, . . . ցամենայնիս յամենայնի ամենայն իրօք վերատակարս առ անօրինականն սէրունականս, առ յայտնութիւնն աստուածայինս, առ երեւմունն արարչագիրս, առ խոնարհութիւնն սարսափելիս, առ Այն, զոր պեռ ոչբ ևս ևս նմոյ»։ (Նարեկ Բան ԻԵ.)։

—Պարզենք այս սքանչելի կտորն, որ ամբողջ պատուութիւն մը կ'արժէ. «Սիրտս գծդակ կսկիծ ս'ալ ունի, այն է թէ ես չեմ այնպէս, որպէս կը կարծեն գիս մարդիկ. . . ես որ ամէն բանով, ամէն բանի մէջ եւ ամէն կերպով վնասակար եմ աերունական անօրինութիւններուն, աստուածային յայտնութիւններուն, արարչագիր երեւումներուն, սարսափելի խոնարհութիւններուն և Անոր, զոր նոյն ևս ոչ-ոք պեռայ»։—Արդեօք այդ հրաշքին կ'ակնարկէ, երբ կը գրէ ուրիշ տեղ մը՝ խօսքն ուղղելով առ Աստուած. «Զիեզ իսկ տեսի հոգացեալ վասն իմ, զոր չէ սատ գրելի, և ոչ պատհական է». (Նարեկ Բան Ի.)։

ՆԱՐԵԿԱՑԻԻ ԱՂՕԹԱՏԵՂԻՆ.—Բանի մը տեղագրական ծանօթութիւնք կարեւոր են հոս՝ լաւ ըմբռնելու համար այդ հրաշքին պատճառները։ Վանայ Ծովուն հարաւային կողմը՝ կաւաշ գաւառակին մէջ՝ Ծովէն իբր երկու ժամ հեռու կը գտնուի Նարեկայ Նշանաւոր վանքն, ուր Ծաղկած էր Գրիգոր վարդապետ Նարեկացի, ծննալ 951 Թուականէն առաջ և վախճանեալ՝ որպէս կը կարծուի՝ 1003ին։ Նարեկայ վանքին արեւմտեան կողմն իբր մէկ ժամ հեռու է Նարեկացիին ճգնարանն՝ հակայ ժայռի մը մէջ փորուած, որոյ պատերուն վրայ վարէն վեր մարդկային ձեռքի և ոտքի տեղեր կը տեսնուին հասկնալի ձեւով և ճչդութեամբ գոգացած։ Կ'աւանդուի թէ Նարեկացին այդ պատին վրայէն վեր կ'ելնէր ժայռի գագաթին վրայ աղօթելու և ժայռը խմորի պէս կակուղնալով՝ Թող տուած է որ իր զանգուածին մէջ մխրճին Սուրբին ձեռքերն ու ոտքերը՝ դիւրաւ վեր ելնելու համար։ Աղօթատեղին ժայռին գագաթին վրայ խոզովակի պէս տեղ մ'է, որու մէջ կանթեղի լուսով կը տեսնուին քարի վրայ ջրմուռանդ վանականին ձեռքերու կոճակներուն, քիթին, բերնին ու ծնկերուն տեղերը՝ ծնրադրութեամբ և երկրպագութեամբ խոռոչացած։ Այդ ժայռի գագաթէն կը տեսնուի Աստէր կղզին։

ՀՐԱՇԵՔՆ.—Երբ օր մը առաւօտուն Նարեկացին ըստ սովորութեան կ'աղօթէր նկարագրեալ ժայռին վրայ գետ-

(*).—Այդ սիրուն աւանդութիւնը կընանք փոխանակել այն կարծիքին հետ, որու համաձայն իբր թէ Աղթամարայ վանքն այդ կղզիին վրայ պոռնիկ ունենալուն համար կոչուած ըլլայ Արտեր և ոչ թէ Աստէր։

(**).—Օրինակի համար։ Նեճէմ Ըէ Նեճեմ. ի ճնչն. ասիճեռդ պապեճռդ. ըզդոյն խըռդոյն. Ըննդնըննչն, ևն։

(***).—Նարեկացիին ճգնարանն, Աստէր կղզին և Մասիս լեռն ուղիղ դծի մը վրայ կ'ինան։

նամած, ձայն մը կուգայ իրեն հիւսիսէն. աչքերը կը դարձնէ դէպ ի ծով և կը տեսնէ կղզիի մը վրայ ամենօրհնեալ Ս. կոյսն՝ Ծիսուս մանուկն ի գիրկ. ձայնը՝ Տիրամօր թէ հրեշտակի՝ կը գոչէր Նարեկացիին. «Գրիգո՛ր, էկ ատ-Տէր, որում ցանկանալով ցանկանայիր»։ Նարեկացին՝ յափշտակուած՝ կ'իջնէ փոքրով ճգնարանէն, կը վազէ դէպ ի ծով, քալելով ջուրի վրայէն կ'երթայ կղզին, կ'ինայ երեսի վրայ և կ'երկրպագէ Անոր, «որում գնի ծունր երկրպագութեան ամենայն հզելոց, երկնաւորաց և երկրաւորաց և ամենազարմանեալ ատենոց»։ Այն օրէն ի վեր Վանայ ծովուն այդ փոքրիկ կղզին կը կոչուի Աստէր(*)։ Ըստ աւանդութեան, Նարեկացին ուրիշ անգամ ալ տեսած է Ծիսուն՝ իր աստուածային փառօք իջած Մասեաց լեռներէն, Սիրովբէներով, Քերովբէներով չրջապատեալ։ Կը կարծուի թէ Նարեկացին այդ հրաչքներու նկարագրութիւնն է որ կ'ընէ իր երկու մեղեդիներով, որք մէկ մէկ գոհարներ են բանաստեղծութեան։ Այդ մեղեդիներու մին երգած է ի պատիւ Ս. Մինդեան, և միւսը՝ Սբ. Յարութեան, առաջինին մէջ նկարագրելով Ս. Կոյսի և երկրորդին մէջ Աստուածորդւոյն տեսիլն։ Յառաջ բերենք այդ մեղեդիներն, ի բաց թողլով անոնց այն մասերն որք դիւրմբռնելի չեն՝ Նարեկեան հայեցողով, Ռշտունեաց ոճով և անծանօթ բառերով (**) խճողագրուած ըլլալով.

Ս. ՅՈՒՆԴԵԱՆ ԵՂԵՂԵՑԻ

Ագին ծով ի ծով ծիծաղախիտ—Ծաւալանայր յառաւօտուն,— երկու փայլակնաձեւ արեգական նման.

Վաթսիցն երամիկ զարդ ,—ելամիկ զարդ ոլորտս են առեալ,—եռահիւսակն բոլորեալ այտիւք։

Ցայգէն նռնենի սարդիատունկ — Գեղաշիտակ ծայրիկ ծաղկանց, — Որոյ սիւնն ի սրտին . . . ։

Բերանն երկիթերթի, վարդն ի չբխթանց կաթէր ,—Լեղօ-ին չարժողին քաղցրերգանայր տաւիղն։

Մոգն լուսափայլ, կարմիր վարդով լցեալ , — Մղկէն ծիրանի , մանուշակի հոտիք ,

Խնկեալ ի կնդրկէ բուրվառ,—Հրով աստուածայնով լցեալ։

Զոյն քաղցրանուագ , որ ի նմանէ հնչէր։—Դեղեցիկ պաճոյճանուն զարդարեալ էր,—ի կապուտայ ի ծիրանոյ ի բեհեզոյ, ի յորդանէ։

Գօթին արծաթափայլ ոսկեքառուն ,— Կամարակապ յականց չափիւրայ , — Մանրամասին յօրինուածով պճնեալ։

Անչինն ի չարժել մարգարտափայլ գեղով— Ոտիցն ի գնալ չողն ի կաթիլ առնոյր։

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՂԵԴԻՆ.—«Ի գիւղ ի գիւղ սայլիկն ի գիր...—Սայլն այն իջանէր ի լեռնէն Մասեաց (***) — Եւ ի վերայ նորա աթոռ ն կարգեալ.—Եւ ի վերայ նորա գահոյք ոսկեզէնք.—Եւ ի վերայ նորա բեհեզք ծիրանիք.— Եւ ի վերայ նորա Որդի Աբրահամ.—Եւ յայմ նոյն վերջերեան Սրուքէք.—Ցաւ հևիկ նորա բազմաչեայ Քրովբէք.— Առաջի նորա մանկունք գեղեցիկ. — Ի գիրկս նոցա սաղմոսարան և քնար,— Որք երգէին և ասէին— Փա՛ռք Քրիստոսի ամենազօր Յարութեան։»

Ց. ԹՈՒՄԱՐԵԱՆ

(*).—Աստէր կղզին ներկայիս կը կոչուի Ասդուածածնայ, որ ինքնին ալ Աստուածածնայ վանքին անունն է։

(**).—Ասոնց մասին տե՛ս Ղեւոնդ Ալիշանի Հայապատում Ցուցակ Ձեռագրաց Մատենադարանի Ս. Ղազարու, Ա. Հատոր, էջ 1—2։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒՆ ՄԷՋ

Ինչպէս աշխարհի այլ և այլ երկիրներու ու քաղաքներուն իրենց յատուկ օրեր ու եղանակներն ունին, որով արտասովոր ոգեւորութիւն կը տանան, զօր օրինակ Թատերական չրջան, տօնավաճառ, տարեդարձի հանդէս, գիւղական տօնախմբութեան եղանակ ևն., երուսաղէմի մէջ ալ իր յատուկ եղանակն ունի, տօնական կամ ուխտաւորական, որ անթերի հաշուելով, կը սկսի Դիւցաչէն մինչեւ Աչխարհամարան կիրակին։ Հին քարի ժամանակներն երբ ելեւչջաչէութեան հատուածեալ ուխտաւոր կ'ունենար քան զթօսաչջիկ կամ խուզարկու այցելու, այդ իրը վեցամսեայ չրջանին մէջ միակերկ կ'եռար ու կը զեռար անդադար աչխարհի ամէն կողմերէ եկեղեցիս բազմութեամբն, որք ընդհանրապէս բոլոր այդ չրջանն հոն կ'անցուէին կատարելու պատմութիւնն է որ կ'ընէ իր երկու մեղեդիներով, որք մէկ մէկ գոհարներ են բանաստեղծութեան։ Այդ մեղեդիներու մին երգած է ի պատիւ Ս. Մինդեան, և միւսը՝ Սբ. Յարութեան, առաջինին մէջ նկարագրելով Ս. Կոյսի և երկրորդին մէջ Աստուածորդւոյն տեսիլն։ Յառաջ բերենք այդ մեղեդիներն, ի բաց թողլով անոնց այն մասերն որք դիւրմբռնելի չեն՝ Նարեկեան հայեցողով, Ռշտունեաց ոճով և անծանօթ բառերով (**) խճողագրուած ըլլալով.

Ս. ՅՈՒՆԴԵԱՆ ԵՂԵՂԵՑԻ

Ագին ծով ի ծով ծիծաղախիտ—Ծաւալանայր յառաւօտուն,— երկու փայլակնաձեւ արեգական նման.

Վաթսիցն երամիկ զարդ ,—ելամիկ զարդ ոլորտս են առեալ,—եռահիւսակն բոլորեալ այտիւք։

Ցայգէն նռնենի սարդիատունկ — Գեղաշիտակ ծայրիկ ծաղկանց, — Որոյ սիւնն ի սրտին . . . ։

Բերանն երկիթերթի, վարդն ի չբխթանց կաթէր ,—Լեղօ-ին չարժողին քաղցրերգանայր տաւիղն։

Մոգն լուսափայլ, կարմիր վարդով լցեալ , — Մղկէն ծիրանի , մանուշակի հոտիք ,

Խնկեալ ի կնդրկէ բուրվառ,—Հրով աստուածայնով լցեալ։

Զոյն քաղցրանուագ , որ ի նմանէ հնչէր։—Դեղեցիկ պաճոյճանուն զարդարեալ էր,—ի կապուտայ ի ծիրանոյ ի բեհեզոյ, ի յորդանէ։

Գօթին արծաթափայլ ոսկեքառուն ,— Կամարակապ յականց չափիւրայ , — Մանրամասին յօրինուածով պճնեալ։

Անչինն ի չարժել մարգարտափայլ գեղով— Ոտիցն ի գնալ չողն ի կաթիլ առնոյր։

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՂԵԴԻՆ.—«Ի գիւղ ի գիւղ սայլիկն ի գիր...—Սայլն այն իջանէր ի լեռնէն Մասեաց (***) — Եւ ի վերայ նորա աթոռ ն կարգեալ.—Եւ ի վերայ նորա գահոյք ոսկեզէնք.—Եւ ի վերայ նորա բեհեզք ծիրանիք.— Եւ ի վերայ նորա Որդի Աբրահամ.—Եւ յայմ նոյն վերջերեան Սրուքէք.—Ցաւ հևիկ նորա բազմաչեայ Քրովբէք.— Առաջի նորա մանկունք գեղեցիկ. — Ի գիրկս նոցա սաղմոսարան և քնար,— Որք երգէին և ասէին— Փա՛ռք Քրիստոսի ամենազօր Յարութեան։»

Ց. ԹՈՒՄԱՐԵԱՆ

(*).—Աստէր կղզին ներկայիս կը կոչուի Ասդուածածնայ, որ ինքնին ալ Աստուածածնայ վանքին անունն է։

(**).—Ասոնց մասին տե՛ս Ղեւոնդ Ալիշանի Հայապատում Ցուցակ Ձեռագրաց Մատենադարանի Ս. Ղազարու, Ա. Հատոր, էջ 1—2։

(***).—Նարեկացիին ճգնարանն, Աստէր կղզին և Մասիս լեռն ուղիղ դծի մը վրայ կ'ինան։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

Խնդրանք Պարսից Օրէնսդրիներուն համար, Պարսկաստանի և Կասպից ծովու մէջ. — Երբ Լանկի փոպոփ ոբ Հովհաննու կը պարտուի ալեհոնքներուն մէջ. — Անցքեր Վեցլա համար պօրէփ. — Աստղնորդրանի չինոնքնեանը. — Անոպոփ որհնեալ մը, Պարսկահայոց մէջ.

ԹԻՒՐԱՆ, Հասուածապար, 10/22 Մարտ 97

Թէհրան ալ անման չմնաց Հայ գաղթականներ ունենալէ. այժմ հոս կը գտնուին 5-6 տուն հայ ընտանիք որք քանի մը տնէ ի վեր գաղթած են, և մէկ քանի երիտասարդ ռահվիրիներ՝ որոնք գրեթէ քիչ չատ գործի ձեռնարկած են։ Թէհրանի մէջ հաստատած են մօտաւորապէս 300 տուն տեղացի և օտար, Սպահանէ, Համատանէ, Դաւրէժէ և այլն, հայ ընտանիքներ՝ որք ամէն տեսակ արհեստներով կը զբաղին, որոնց մէջ գինեգործութիւնն ալ տեղական բառով չիրաջիութիւն կ'ըսուն, մեծ տեղ կը բռնէ։ Այդ անպատաբեր արհեստն Հայոց մէջէն վերցնելու համար, տեղւոյս առաջնորդական փոխանորդ Տ. Սահակ Մ. Վ. Այվազեան մեծ չանքեր կ'ընէ, և յաջողած է մէկ քանիներուն արհեստը փոխել տալ. կան ուրիշ մասմ՝ալ տեղանաբոյներ և վաճառականներ՝ որոնց մէջ Թումանեան եղբարց առնչ մեծ տեղ մը կը բռնէ, որ հին տարիներէ ի վեր հաստատած ըլլալով՝ կառավարութենէն մանաւոր առանձնաշնորհումներ վայելելէն զատ՝ ամբողջ Պարսկաստանի ժողովուրդին համարումը կը վայելէ իր ուղղամտութեամբ որ պատիւ կը բերէ ազգին։ Առանձէ զատ կան բաւական Թուով հայ պետուրական բարձրաստիճան պաշտօներ և կառավարական պաշտօնեաներ։ Ուներն երկու եկեղեցի և երկու վարժարան՝ ուր նախնական կրթութիւն մը կ'տատնդուի։ Եկեղեցւոց վայրերն անյարմար տեղեր ըլլալով, մին յաճախելի չէ, միւսն ալ որ առաջնորդանիստ է, թէ՛ փոքր է և թէ կեդրոնէն հեռու, որով այժմու փոխանորդը մտադիր է երրորդ եկեղեցի մը եւս կառուցանել, որուն գիտակիը մօտ օրերս ծախու առին, բայց առ ի չգոյէ պատրաստ դրամի, առ այժմ պիտի բաւականանայ քիչ ժամանակէն առաջնորդարան մը շինել, ապագային վերապահելով եկեղեցւոյն չինութեան գործը։ Ազգային և դպրոցական գործերը չատ յառաջդէմ են, և Հայկական մեծ մասն անաարբեր։ Կարճ ժամանակէ մը ի վեր է որ գործօն եռանաարդութիւնը, մէկ քանի տուն բողոքական հայերու հետ միասած, սկսեր է գպրոցի և թատրոնի մտքեմ տալ։ Այս տեղ մինչեւ մօտ ժամանակներս թատրոն չէ ներկայացուր եղեր ու պատճառը միայն որ կիներն երեսնին բաց պէտք չէ բազմութեան և արանց առջեւ ներկայացում տան. քայց այդ նախապաշարումը բառնալու համարձակութիւնն ունեցան մէկ քանի ազնիւ բողոքական տիկիններ և

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԱՆՁԱՆՑ

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՍՈՎՈՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՒԱՏՔԻ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԻ ՎՐԱ ՊԱՏԿԵՐԱՑՎԱԾ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳԻՐԸ

(Հատված Ամենայն Հայոց 16 մրց. 1897 թ. թիվ 33 և 34 թվերից)

Ինչպես հայտնի է, 32 տարի առաջ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գևորգ Դ. Կոստանդնուպոլսում հրատարակել էր տվել Ս. Էջմիածնի մասին մի ընդարձակ պատմական աշխատություն, որ կոչվում էր «Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին»։ Այդ գիրքը, որ 1200 էջից ավելի է, հեղինակել է Գևորգ Կոստանդյանը, որ ժամանակին եղել է Գևորգ Դ. Կաթողիկոսի քարտուղարը։ Գիրքը հրատարակվել է Կոստանդնուպոլսում, Ս. Փրկչի տպարանում, 1870 թվականին։

Ներկայումս մեզ հաջողվել է ձեռք բերել այդ գրքի մի օրինակը, որ, ինչպես ասացինք, հրատարակվել է 32 տարի առաջ, և կարդալով նրա առաջին էջերը, մենք հանդիպեցինք մի շատ հետաքրքրական հատվածի, որ վերաբերում է Ս. Էջմիածնի հիմնադրության պատմությանը։ Ահա այդ հատվածը.

«Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, որ ի Վաղարշապատ գավառի Այրարատ նահանգի, ի ստորոտս Մասեաց լերանց, ի հարաւակողմանս Արարատայ, ի հիւսիսոյ կողմանէ Կասպից ծովուն, ի մերձաւորութեան գետոյն Ազատայ, ի հարաւոյ կողմանէ Ազատ գետոյ

ՅԱՅՎԱՀ ՂԱՁՈՒՆՑՆ

ՄԱՐԴ. Ս. ՊՈՂՈՍՅԱՆ ՀՄՄԻ ԹՎԱՎՈՒՄՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԿՅԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Ս. Պողոսյանի ծնունդն է Ալաշկերտ գավառի Մեծ Մանթաշ գյուղը։ Նա սովորել է Մանթաշի ծխական դպրոցում, ապա Կարնո ս. Նշան վանքի դպրոցում։ Ուսումն ավարտելուց հետո նա եղել է Կարնո ս. Նշան վանքի միաբան, ապա Կարնո առաջնորդարանի քարտուղար։ Ա. Պողոսյանը եղել է Կարնո ազգային ժողովի անդամ, Կարնո թեմական խորհրդի նախագահ, Կարնո ազգային հիվանդանոցի հոգաբարձության անդամ։ Նա եղել է նաև Կարնո ս. Նշան վանքի հոգևոր հովիվ։ Ա. Պողոսյանը մահացել է 1897 թ. մայիսի 9-ին։

—Իրավ որ մեծ է մեր կորուստը, ասում է մեզ հետ զրուցող մեկը։ Ա. Պողոսյանը մեծ հեղինակություն էր վայելում ոչ միայն Կարնո գավառում, այլև ամբողջ Հայաստանում։ Նա ունեցել է մեծ ազդեցություն ժողովրդի վրա։ Ա. Պողոսյանի մահը մեծ վիշտ է պատճառել ոչ միայն նրա հարազատներին, այլև ամբողջ ազգին։

—Ա. Պողոսյանի մահվան լուրը ե՞րբ ստացվեց Թիֆլիսում, հարցնում ենք մեր զրուցակցին։

—Մայիսի 24-ին։ Ուղիղ 17 ընկերներ մի սև ձիու վրա նստած գնացին Կարնո ճանապարհով։ Ճանապարհին մեզ հանդիպեցին մի քանի ձիավորներ, որոնք հայտնեցին, որ Ա. Պողոսյանի մահվան լուրը ստացվել է Կարնո ազգային հիվանդանոցի հոգաբարձության անդամ Ա. Ֆ. Ալեքսանդրյանի հեռագրով։ Ա. Ալեքսանդրյանը հեռագրում էր

COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքաիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵՆԱՑ. —
ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱՅԻՐ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի կ. Պոլիս — Ա. ՀՒՐՄԻՒԶ
Գալաթիա, Բարթպէն վրայ (հին Մախոսեան պէզէզ) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար — ԹԻՈՏՕՐ ԲԻՒՐԻՆ

ԱՆԳԼԻԱ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՁՐԵՐՈՎ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըբո–լ և Աբե–ելէյ Դէյ– բանող լոգէնաբեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքտորիան	10500	Թլավիան	3500
Առմէնեան	10500	Էմփրէիըն	3500
Բէնդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալէքթրան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Կօլըմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսթոնեան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինեան	8000	Լէսպիան	2000
Նայէրնեան	3700	Մինհօ	900
Վաշինկան	3700	Օրօրգօ	800
Ֆլոմինեան	3700	Լիսպօն	800
Ֆագեան	3500		

Ապահանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապահանքն այլուր փոխադրելու կամ Գալաթիոյ մագազաները հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել շաբաթական 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ — ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Գալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըբո–լ և Աբե–ելէյ Դէյ– ուիք երկու անգամ բանող լոգէնաբեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Խորուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ալլաս	2393
Ուրանիա	7268	Մասեդոնա	2166
Ռավենիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Քալիբրա	2144
Կալիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայֆիա	4557	Մօրօգգօ	1855
Ալէքրօ	2143	Պրինիչ Ռուին	735
Քէտար	1876	Քարինդիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գադալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուգանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
գործակատար
Ալիքսիանիս խան, թիւ 4 Գալաթիա

L'ANCRE ԼԱՆԿՐՈՒԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱԽՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՄԲ. 187 ԼԻՒ ՄԻԼԻՈՆ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՐ.
133 ՄԻԼԻՈՆ ԷՆ ԱՒԵԼԻ — 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտուն Ձիճի, կայս. եւ արք. նորին խորհրդական, նախագահ
» Ռոսոլֆ Հոնոս, դեսպան նախագահ
» Թոզէֆ Հոնոս, կայս. եւ արք. նորին խորհրդական
» Ֆրետէրիկ Նուհօ » » » »
» Անթուան Բրօֆէ տ'Օսթէն
Թէոսոր Բոնկէն
Ժան տը Վէնինկ – Ինկէնհայմ

Կառավարական Քարտուղար
Պ. ԺՈՒՆ ՄՈՒՒՐ կայս. արք. խորհրդական
Ընդհանուր Գործակալ Բերա, Թիւնէլի նրանպարակ, տուն Սարաճօղլու, ԼՕՕՆԻԼ ՊՕՆՏԻ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ
ընդ դէմ Հրի, կ. Պոլսոյ եւ օտեսացի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանո	1069	Տօմինօ	937	Իտահօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուբօ	2383	Ճիւնօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրագօ	1713	Րէյնօ	1053	Րիալտօ	1663
Արիօսդօ	2377	Տիւաոօ	504	Թօլրինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պատոնօ	1822	Էպրօ	2464	Թօվնօ	1700	Րօմէօ	1789
Պօրօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօպարիօ	1862
Պրամօ	1076	Էրատօ	1481	Լէբանդօ	2271	Սաքթօ	1113
Պրիւնօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբթօ	1735
Պրֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մարսօ	724	Սբէրօ	1200
Գալիրաօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիվէօ	3060	Մարգէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիպանօ	1243	Միքաաօ	3557	Թօքիօ	3827
Զիքակօ	2729	Կօղօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօսսօ	695	Մոնգէպելլօ	1735	Թօրրիտօ	487
Գլիօ	2807	[illegible]	775	Մուրլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Գօլօրաաօ	4[illegible]	[illegible]	581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	[illegible]	720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	[illegible]	1[illegible]	Օմահրիօ	4036	Վօլթաւրնօ	2396
Գօրսօ	895	[illegible]	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	[illegible]	2354	Բալէրմօ	1637	Զէբօ	1200

—Մոթիլը չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսդէն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հասած է։

Իպրօ չոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 8ին ուղղակի Պոլսոյ համար և 23ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏՆԻՆՏ ՐԻՉՕ.
թիւ 17–18, Քիւչիւք Մէյլէթ խան, Գալաթիա

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՑԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԻ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՒՐԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Սամ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
կ. Պոլիս, կալաթա, Գարաքեօյ Եէնի–խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տնօսչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

«ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏՄԱՆՆԵՐԸ

1. Զատուած ձեռագիրներն եա չեն տրուիր։ — 2. Յանուն լրագրին Ընկալագրեր, փոխանակագրեր, Նամականաան դրամաթուղթեր, Չեքեր, եւն. վաւերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին սեռրագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ —3. Բաժանորդները Թուրքիոյ համար արձամի մէջ եւ արտասահմանի համար ֆր. ի հաշիւով են, մէջիսը 20, ոսկին 108 դրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բայ ի Բօսֆ Լօքալի ծախքէն։ —5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնելով «Բիւզանդիոն» ա՛նգամ մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժանորդի առաջարկներ անընդունելի են։ —6. Ամեն գաւառացի աղգային որ ենթադրէ թերթին խմբագրութեան ծանօթացնել եաքն իր բնակած քաղաքին, գիւղամիջին կամ գաւառին աղգային, կրթական կամ տնտեսական իրողութիւններուն, դէպքերուն և հանգամանքներուն վրայ ամիսի մը չափ ճշգրիտ և ամիսոի տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի թերթին թղթակիցը նկատելու, տարեկան թերթ մը ստանալու, և յատկիկային գրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակներ նաև գրական արժանիք ունին։

«ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ գիւրութիւնք կը տրուին Բ–ղակոփոնի Մրագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

ԱՒՈՂՋՈՒԹԻՒՆ–ՈՑԺ–ԿՈՐՈՎ

ՏՈՍՏՈՏԻՆ ՏՓՐ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՏՈՍՏՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆն է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղղի հիւանդութիւնները, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վատնում կորուստ, եւ այժերու կորուստէն յառաջ եկած զործարանական խանգարումն կը բուժէ զժուարամարսութիւն, Ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան չրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ այժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանեւ ասոր հետեւանաց մէջ այս դեղին աղդուութիւնն անմիջական եւ միւսդուն է։ Մ'ամսագձութեան պատահիլը կ'անհետացնէ եւ միշտ լաւ հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՓՐ. ԼԱԼՈՐԻ ՏՈՍՏՈՏԻՆԸ Ջղային հիւծ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը տեղծէ, արեան մէջ մանձանելով եկեղցական տարրը, փոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորուլը կը կենդանացնէ մարդկային գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առդ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պատահանութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զարէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, Ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մասուր կարողութեան զգայմամբ եւ բարօրութեան զգայմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չատնոց կը կորնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Ալիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լինալ, չրթունքը կը գունաւորին, աչքը չողշողն, մորթը պայծառ գոյն մը ստանու, մարդն ոյժ կը ստանայ։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքր. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն չիներուն մէջ որ քրիստանեան կառավարութեան գրասմը կը կրնայ ան բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Ի յս դեղին յայդողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վստահագոր եւ վկայասկար կեդծեր։ Մեծ եւ փորքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԼՅՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆԱՆ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականային քով, կալաթա–Շիշլիի թրամվէյներու կայարան, թիւ 95 եւ 97։

ՐԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՄԲԷՍԻՖԻՔ

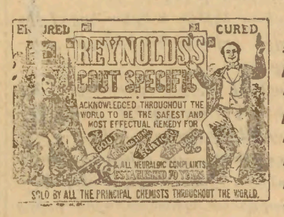

կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կոզացան եւ բոլոր Ջղային ցաւերը։ Աչխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կոզացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Երբ մը առեն Բէյնոլտի ԿՈՒԹ ՍԲԷՆՍԻՖԻՔԸ տան հիւանդներուս եւ կը փոխան ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի չատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՉԱՆԳ ԴԱՐԾԱՆՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու ոնց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու չիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին ԼՅՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆԱՆի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Քիւչիւք Գալաթրրմ, Վոյվոտա, կալաթա–Շիշլիի թրամվէյներու կայարանը, Պահականային քով։ ՇԱՆՕՕ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(25)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՁՐԱՆՑՈՒԱԾ ԳՈՐԾ

ՅԱՆՑԱԻՈՐԸ

Հէ՛ք Բէրինէդ։ Տառապա՛լ հոգի մը։ Բայց ներման արժանի, այնպէս չէ՞, Ցէր, այնպէս չէ՞, ո՛վ արգրութեան և գթութեան Աստուած, ներման արժանի։ — Փոքրիկն Քրէթիէն բաւժուելով ապրեցաւ։ Ա՛յն առեն վեց տարու էր։

Հիմա, տղուն միակ ներկայութիւնը Բրօսբէր Օպրիի խելքը գլխէն կ'առնէր, կատաղութենէնու վշտէն։ Կնոջ մը սիրոյն համար այս անհարազատ զաւակն ընդունած և անոր հանդուրժած էր։ և կինը մեռած էր անոր պատճառաւ, սպանուած էր անկէ։ Եւ այս հրեչն իր վրայ, Բրօսբէրի վրայ, բեռ մը կը մնար, հայրիկ կը կոչէր զինքն, և անտարակոյս կը զարմանար բնաւ չսիրուելուն վրայ։ Ա՛յ, բաբէ՛, քիչ մը չափազանց անողոք բան էր։ Մ'նաց որ այս փոքրիկ եղկելին բոլորովին օտար էր իրեն համար։ Իրաւունք ունէր դառը ցոյց տալու և ըսելու։ «կորսուէ՛», և անմիջապէս փողոց նետելու, ո՛հ, մօրը յիչատակը մոռնալով...

Ծածուկ ձայն մը դեռ մերթ ընդ մերթ կը մրմնջէր Բրօսբէրի խղճին մէջ. «Անմեղ մ'է սա։» Տարտամ խղճահարութեամբ մը իր քովը կը պահէր տղան, մինչեւ անգամ հոգ կը տանէր անոր հագուստներուն, մընդգեան... եւ գլացուհիները կ'արգահատէին այս հեզ այրիին վրայ, որ այնքան տխուր էր, և սանդուղին վրայ կը կեցնէին զայն իր սիրելի փոքրիկ մանչուն վրայ խօսելու համար։

Բրօսբէր սաստիկ կ'ատէր զայն։

Ո՛հ, հիմա, բան մը այլևս չէր արգիլեր առաղձագործին ծանր ձեռքը, կարծր ձեռքը՝ հարուածելէ։ Քրէթիէն, հարուածներու և կռուիններու տակ ընկճեալ, ծեծուած չունէրուն կլոր կռնակը, մտատանջ աչքն ունէր։

Խեղճ տղեկին յանձնուած էր իրիկուան ճաշին պատրաստութիւնն։ «Ա՛խ այս սատանորդին... ամենևուին չծառայէր ինձ», ըսած էր Բրօսբէր իւրովի։ Եւ վերադարձն գործաւորին, որ միշտ ուշ կը դառնար տուն և յաճախ գրգռուած էր երկու երեք գաւաթ ափսնդով, — վան գի իր կնոջ մահուանէն ի վեր կը խմէր, — ահաւոր վայրկեան մ'էր որբին համար։

Ա.պուրի առաջին գդալէն սկսելով, կը քրթմնջէր։

«Ի՞նչ է այս, միթէ չորս ոտքո՞վ եմ որ լակ կը ժեծարես ինձ...

—Բայց, հայրիկ... մէկ ժամէ ի վեր քեզ կ'սպասեմ։

—Է՛ֆ, ի՞նչ ըսիր... Թերեւս Պարոնին հրամանին տակ եմ...»

Կամ եթէ տղան, սարսափահար, լռութիւն պահէր։

«Պիտի պատասխանե՞ս... փոխանակ կեղծապարիչտ գէմքով մը ինձ նայիլու...

Եւ գլխու հարուածները կ'սկսէին տեղալ։

Տղան յուսահատած էր։ Խորհեցէք թէ ի՞նչ սոսկալի բան կայ սա երկու բառերուն լծակցութեան մէջ։ «Անկումթիւն և յուսահատութիւն»։ Անբարբառ, վայրենի գարձաւ։ Թաղային գպրոցին մէջ գասատարակն, որ տխմար մ'էր, հակառակ ինկաւ այս լռաւեր, այս անընդվիզ տղուն հետ։ Ծաղրեց զայն իր ընկերներուն առջև որք վատաբար իրենց ընկերութենէն տարածերին և իրենց կատակներուն նշանակ ըրին զայն։

Դպրոցն առելի եղաւ անոր Անգամ մը, սեմին վրայ զգուանօք տգորուելով, բնաւ ներս չմտաւ, մինչեւ իրիկուն թափառեցաւ, և այս բացակայութեան համար խստիպատժուեցաւ խմաստակ գաստիարակէն և գաճի պէս ծեծուեցաւ Բրօսբէր Օպրիի կողմէն։ Բայց քիչ քիչ անդթայ կըլլար հարուածներուն իր յանցանքը կրկնեց։ Փողոցին մէջ, ամբոխին մէջ, չարասիրտ մանկավարժէն, անգութ գպրոցականներէն, վայրագ հօրմէն հեռի անցուցած այս ժամերն ո՛րքան հաճոյալի էին։ Միայն թէ ազատութեան ժամերն չատ շուտ կ'անցնէին, և մօտալուտ պատժոյ տուգութիւնքը թունաւորէր զանոնք։

Ը.

Իրիկուն մը—Յուլիսի չոգ ու հանգարտ իրիկուն մը—Քրէթիէն, որ գպրոցէն վախած և օրն ի բուն փողոցները գգռերած էր, Ջէն–Մարթէն չանցքին եզերքը, ժէմնար քարափին վրայ, ուշ մնացած էր։ Ա՛յն քաղցրը, յոգնած ժամն էր, յորում մայրամուտ արեւն ամէն բան ոսկեձոյլ վոշտով մը կը պատէ։ Ուղեւորութեան ա՛յն ճաշակով որ ա՛յնքան չատ կ'արթննան բոլոր տղայոց երեւակայութեան մէջ, Քրէթիէն կ'աքանչանար ծանրագանդաղ տափանաւի մը, մեծավոր նաւու մը վրայ, որ անտարակոյս Ֆլանտրիոյ ներսերէն հոն եկած էր, չատ յարդագործներ, ամէն սահանքներու առջև կանգ առնելով, և վերջապէս ընդունդքին միւս եզերքին մօտեցած էր։ Ծածքն ամայի էր։ Միայն սրածայր ականջներով ճերմակ շուն մը հոս հոն կը վազվռտէր բազմահոգ կողմնացոյցի սենեկին գուռն, ուր կը կենային նաւապետն և որոյ ծխանը կը մխար, պատատուկ քաղմոնիով զարգարուած էր։ Ցափանալ, գլխածայրի հեծանէն մինչեւ խչածայրի հեծանը, գեռ նոր ներկուած ըլլալով գինագործու կարմիր, խիստ մաքուր էր, և արեւուն սաստիկ ըլլալն մէջ՝ որ անոր խայծդանապատ կողմը կը ցոլացներ, հրապուրիչ և հանգստաւէտ երեւոյթ մը, ասպնջական հրապոյր մը ունէր։ Փոքրիկն Քրէթիէն, իր մանկական երեւակայութեան մէջ, տարտամօրէն կը խորհէր թէ այս գեղեցիկ նաւուն վրայ երջանիկ ըլլալու էին և ինքզինք կը տեսնէր ծովերով մը կը պատէ։ Ուղեւորութեան ա՛յն բնազդով, հեռաւորին